

KOMMUNSTYRELSEKONTORET

Handläggare: Germund Jonsson
Titel: Ekonomidirektör
E-post: Germund.jonsson@norrtalje.se

Till: Kommunstyrelsen

Slutredovisning av uppdrag - Analys av hur VA-investeringar delvis skulle kunna skattefinansieras och omfattningen kommande 10 år

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår:
Kommunstyrelsen beslutar:

1. Godkänna slutredovisningen av uppdraget.
2. Uppdra till kommundirektören utifrån hemställen från Norrtälje Kommunhus AB, att utreda konsekvenserna av att bibehålla ägandet av Lindholmen, ta över investeringsprojektet Lindholmen och hyra ut VA-anläggningen till Norrtälje vatten och avfall AB (NVAA) samt säkerställa hur eventuella aktieägartillskott/investeringsbidrag till NVAA påverkar kommunens redovisning.
3. Anslå 0,5 mnkr för eventuellt behov av externt stöd för detta ändamål som finansieras ur kommunstyrelsens anslag för oförutsett 2025.
4. Uppdraget återrapporteras till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen godkände den 2 december 2024 verksamhetsplan för kommunstyrelsen 2025 inklusive bilagor. I bilagan Kommunstyrelsekontorets verksamhetsplan 2025 ingår uppdraget "Analys av hur VA-investeringar delvis skulle kunna skattefinansieras och omfattningen kommande 10 år." Uppdraget ska redovisas i form av en skriftlig rapport till kommunstyrelsen den 7 april 2025 med inlämning till nämndsekreteriat senast den 3 mars. Uppdraget har lagts på ekonomiavdelningen och ekonomiavdelningen har följt och avvaktat den utredning som Norrtälje Kommunhus AB beställt av VD i moderbolaget. Den utredning som tagits fram av Norrtälje Kommunhus AB utgör i allt väsentligt även slutrapport på det uppdrag som kommunstyrelsen lämnat till kommunstyrelsekontoret i verksamhetsplan för 2025 och med förslag till kompletterande fördjupade utredningar.

Ärendet

Norrtälje Kommunhus AB (NKAB) styrelse gav den 22 september 2024 uppdrag till VD i Norrtälje kommunhus AB att, i nära samverkan med VD i Norrtälje vatten och avfall AB, ta fram en analys av Norrtälje vatten och avfall AB:s finansiella förutsättningar på kort och längre sikt utifrån bland annat Vattentjänstplanen samt hur utbyggnationen enligt planen och finansiella lösningar påverkar bolagskoncernen och kommunen. Styrelsen för Norrtälje Kommunhus AB har haft informationsmöten under 2024 angående Norrtälje vatten och avfall AB:s finansiella situation och VA-utbyggnation med information från

samhällsbyggnadskontoret, kommunstyrelsekontoret samt Norrtälje vatten och avfall AB. Med anledning av de utmaningar som det innebär med VA i en storstadsnära skärgårds- och landsbygdskommun bedöms VA-frågorna och bolaget behöva fördjupade analyser ur olika aspekter. Ägarbolaget Norrtälje kommunhus AB har därför beställt en fördjupad analys av VA-verksamheten och bolaget Norrtälje vatten och avfall AB (NVAA). Nedan aspekter skulle beröras i den fördjupade analysen:

1. Vattentjänstplanens påverkan på planerad VA-utbyggnad kommande 12 år, per objekt.
2. Avfallsverksamhetens planerade utbyggnad kommande 12 år, per objekt.
3. NVAA investeringsplaner (per objekt och sammantaget), resultat och ekonomiska ställning 2023-2024 samt kommande 12 år givet aktuella planer.
4. NVAA kapitalbehov och taxeutveckling på kort och längre sikt (12 år).
5. Olika alternativ att finansiera NVAA på kort och längre sikt (12 år) och effekten på kommunen.
6. Simulering av olika scenarier.
7. Olika alternativ att stärka den strategiska styrningen av VA/avfalls-verksamheten på kort och längre sikt.
8. Övergripande utveckling av taxekollektivens/bolagets kostnadsstruktur över tid.

Kompletterande aspekter har i parallell utredning belysts juridiskt av extern konsult på uppdrag av kommundirektören.

Punkt 2 i uppdraget, analysen av avfallsverksamhetens planerade utbyggnad kommande 12 år, per objekt, togs inte med i rapporten. Arbetet planeras påbörjas under vintern/våren 2025 i Norrtälje vatten och avfall AB. De närmaste åren bedöms avfallskollektivet visa en ekonomi i balans finansierade av taxor. När den långsiktiga investeringsplanen för avfallsverksamheten är framtagna behöver den analyseras och samverkas med ägarbolaget och kommunen.

Rapporten presenterades i NKAB styrelse den 29 jan 2025 och bifogas detta ärende, bilagorna 1-3.

NKAB rapport om VA motsvarar väl kommunstyrelsekontorets uppdrag "Analys av hur VA-investeringar delvis skulle kunna skattefinansieras och omfattningen kommande 10 år." I rapporten framkommer hur VA-investeringar delvis skulle kunna finansieras av skattekollektivet och omfattningen kommande 10 år. I NKAB utredning framkommer dock att eventuella tillskott från kommunen till NVAA, antingen direkt, eller via moderbolaget NKAB skulle kunna få oönskade skattekonsekvenser i NVAA och/eller få oönskade konsekvenser i kommunens bokföring i form av omedelbar kostnadsföring av lämnade aktieägartillskott eller investeringsbidrag.

Ett alternativ som har lyfts i utredningen är att inte överföra Lindholmens avloppsreningsverk från kommunen till NVAA utan att kommunen i stället fortsätter att äga anläggningen och att den kommande utbyggnaden av Lindholmen sker i kommunens regi. Anläggningen skulle därefter kunna hyras ut till NVAA och hyresnivå sättas utifrån behovet av medfinansiering av VA-verksamheten. I dagsläget pågår en process för fastighetsreglering före planerad avyttring av Lindholmen till NVAA. Av dessa skäl har NKAB hemställt hos kommunen att utreda dessa alternativ och konsekvenser.

En analys av de ekonomiska konsekvenserna över en tidsperiod om 10-15 år är av förklarliga skäl behäftade med mycket stor osäkerhet. Det är inte heller de exakta siffrorna ett enskilt år som är analysens fokus utan sammanhanget, sambanden och utvecklingen över tid.

På kort sikt klarar bolaget (VA-verksamheten) att finansieras av taxekollektiven. På längre sikt och med anledning av de kommande investeringarna som ligger i bolagets investeringsplan fram till 2037, visar beräkningarna ett behov av åtgärder utöver taxehöjningar däribland att skattekollektivet finansierar en del av VA-verksamhetens kostnader. Olika alternativ redovisas och gemensamt är att de behöver analyseras djupare inför beslut.

NKAB gav VD i uppdrag att i samverkan med kommunen och NVAA utveckla arbetsätt för att stärka den strategiska styrningen. Effekterna av de olika åtgärder som redovisas i rapporten påverkar hela kommunkoncernen. En del i den stärkta strategiska styrningen är att i samverkan ta fram fördjupade analyser före större kapitaltillskott från kommunen till NVAA lyfts fram för beslut. En annan del är att i samverkan analysera vilka möjligheter som finns att reducera den i rapporten redovisade investeringsplanen kommande år. Konsekvenserna påverkar hela kommunkoncernen och närmaste åren bedöms taxekollektiven täcka de årliga kostnaderna. Det är de stora, strategiska investeringarna i investeringsplanen över perioden som medför ett större behov av finansiering från skattekollektivet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kommunstyrelsekontoret. Ärendet har tidigare beretts av Norrtälje Kommunhus AB (NKAB) i samverkan med kommunstyrelsekontoret och Norrtälje vatten och avfall AB (NVAA). Därutöver har dialog förts och informationsmöten hållits under hösten 2024 mellan kommunstyrelsekontoret, samhällsbyggnadskontoret, NKAB och NVAA.

Ekonomiska konsekvenser

I NKAB:s rapport redovisas de beräknade ekonomiska konsekvenserna för VA-verksamheten av olika åtgärder samt hur olika åtgärder påverkar behovet av finansiering av skatte-kollektivet.

I det korta perspektivet, ett till två år framåt i tiden, bedöms Norrtälje vatten och avfall AB (NVAA) kostnader finansieras utifrån årliga brukningstaxor och anläggningsavgifter. Det ger tid för fördjupade analyser.

I det längre perspektivet redovisas flera alternativ för skattekollektivet att delfinansiera VA-verksamheten. Det kan vara årliga driftbidrag från kommunen till NVAA, aktieägartillskott från kommunen via NKAB till NVAA eller investeringsbidrag från kommunen till NVAA. Ett alternativ kan även vara att inte överföra Lindholmens avloppsreningsverk från kommunen till NVAA utan att istället hyra ut anläggningen till NVAA där hyresnivån kan regleras utifrån behovet av medfinansiering av VA. Under 2025 planeras en fastighetsreglering inför överföringen av Lindholmen till NVAA. Av detta skäl bör en analys av huruvida Lindholmen ska överföras som planerat 2025 eller kvarstå i kommunens ägo och hyras ut till NVAA utredas. Ifall Lindholmen ska kvarstå i kommunens ägo ska även det kommande utbyggnadsprojektet om drygt 700 mnkr ligga i kommunens ägo. Gränsdragnings- och ansvarsförhållanden om anläggningen ska kvarstå i kommunen behöver belysas.

Den andra viktiga aspekten att analysera ytterligare är hur aktieägartillskott och/eller investeringsbidrag påverkar bokföringen i kommunen. Enligt Information från Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) kan aktieägartillskott från kommunen till ett kommunalt aktiebolag med självkostnadsprincip komma att redovisas som ett driftbidrag och kostnadsföras. Konsekvenserna i just Norrtälje kommuns fall behöver utredas före beslut om aktieägartillskott.

Som betonas i NKAB rapport behöver de investeringar som initialt ingår i den långsiktiga investeringsplanen analyseras djupare eftersom investeringarna ger stora årliga kapitalkostnader under analysperioden 2025-2037. Samverkan mellan NVAA, NKAB och

kommunen behöver utvecklas och arbetsformer etableras för att stärka den strategiska styrningen eftersom de ekonomiska konsekvenserna berör hela kommunkoncernen.

Konsekvenser för barn

Är ej tillämpligt.

Landsbygds- och skärgårdsperspektiv

Skärgården och Landsbygden berörs inte direkt i detta ärende. Fördjupade analyser inför eventuella beslut behöver beakta dessa perspektiv.

Jenny Nordström
Tf Kommundirektör
Kommunstyrelsekontoret

Germund Jonsson
Ekonomidirektör
Kommunstyrelsekontoret

Bilagor

Bilaga 1 – Tjänsteutlåtande Norrtälje kommunhus AB

Bilaga 2 – Analys 2025 Norrtälje vatten och avfall AB - Finansiering på kort och lång sikt,
2025-01-29

Bilaga 3 – Rådet för kommunal redovisning (RKR) Information om aktieägartillskott.

Beslut skickas till

Norrtälje Kommunhus AB
Norrtälje vatten och avfall AB
Kommunstyrelsekontoret